

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

У період розвитку сучасних технологій особливу увагу необхідно привертати розвитку креативності майбутніх фахівців. Адже, саме креативні особистості здатні до створення чогось нового, цікавого, корисного для суспільства загалом. Тому науково-педагогічні працівники повинні спрямовувати свою діяльність на розвиток креативності здобувачів вищої освіти під час їх підготовки.

Питання розвитку креативності здобувачів вищої освіти знаходиться у полі зору вчених: О.І. Боковець, Ю.В. Бондар, Н.М. Дідик, С.О. Деніжна, О.А. Логвіна, І.О. Петухова, А.І. Руденок, М.О. Сова, С.П. Яланська та ін. Але вважаємо доречним запропонувати власне бачення розвитку креативності у здобувачів вищої освіти педагогічного напрямку.

Поставимо за мету проаналізувати поняття «креативність» та виділити завдання, які можна використовувати для розвитку креативності під час підготовки майбутніх учителів.

Для початку розглянемо поняття «креативність». Поняття «креативність» тлумачиться так:

- «створення нових, оригінальних ідей, цінностей, що мають об'єктивне чи суб'єктивне значення»; «здатність людини відмовитися від стереотипних способів мислення або здатність виявляти нові способи вирішення проблем та нові способи вираження» [5, с. 164];

- «творча, новаторська діяльність; творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять до структури обдарованості в якості незалежного фактора» [6, с. 164];

- «здібність людини до творчості, яка виявляється в неповторності, оригінальності особистості, здатності продукувати нові ідеї» [2, с. 34].

Отже, будемо розуміти поняття «креативність» як здібність особистості до створення нового, не існуючого раніше, оригінального, нестандартного, прояву нових ідей у вирішенні чогось.

У свою чергу, О.І. Боковець розглядає поняття «інноваційний потенціал» і визначає його як «динамічну інтегративну сукупність внутрішніх ресурсів особистості та зовнішніх умов їх реалізації, що визначають здатність до створення, освоєння та впровадження нового, унікального на користь суспільства, а також забезпечують її саморозвиток і самодостатність» [1, с. 40]. На думку вченої, «креативність, творча спрямованість, готовність до змін та експериментів, відкритість до нового, толерантність до невизначеності, є наскрізними під час усього циклу інноваційної діяльності» [1, с. 50].

Дослідниця виокремлює внутрішні ресурси як основу інноваційного потенціалу особистості та виділяє структурні компоненти інноваційного потенціалу особистості: «мотиваційний компонент (мотивація досягнення, ситуативна самоактуалізація); когнітивний компонент (провідна когнітивна модальність, інтелект); креативний компонент (творчий потенціал, розвинена уява); емоційно-вольовий компонент (локалізація контролю, емоційна стійкість); регулятивний компонент (індивідуальний стиль саморегуляції, самооцінка)» [1, с. 81]. Отже, бачимо, що авторка виокремлює креативний компонент в інноваційному потенціалі особистості.

Ми вважаємо, що креативність є проявом творчості, а творчість проявом інноваційного потенціалу особистості. Творчість виступає як процес реалізації креативності (креативних ідей) особистості, тобто креативність це основа творчості, а творчість – складова інноваційного потенціалу особистості. Раніше нами було визначено творчість як «діяльність, яка передбачає нетрадиційний підхід до вирішення наявних проблем»; «основою такої діяльності є отримані раніше знання, сформовані вміння, навички; така діяльність дає можливість реалізувати особистісні якості людини» [4, с. 132].

На нашу думку, доречними є стратегії, що сприяють розвитку творчості майбутніх педагогів за Н.М. Дідик, А.І. Руденок, О.А. Логвіною: «створення в університеті розвивального креативного середовища, яке сприятиме максимальному розкриттю особистості студента; сприяння рефлексивному зверненню студентів до себе та затвердженню програми власного саморозвитку й самоствердження; повне та поглиблене занурення кожного студента в навчальну діяльність, зацікавлення шляхом побудови перспектив розвитку в майбутньому; формування досвіду активної самоосвітньої діяльності» [3, с. 40].

Ми погоджуємось з попередніми думками вчених і хочемо підкреслити, що для розвитку креативності майбутніх учителів необхідним є створення розвивального креативного середовища. Реалізувати розвивальне креативне середовище можна через використання завдань на лабораторних заняттях, застосування таких методів навчання, як «перевернутий клас», метод проєктів, дослідницькі методи, методи проблемного навчання тощо.

Наведемо приклади завдань для майбутніх учителів з метою розвитку в них креативності на заняттях.

Наприклад, на лабораторних заняттях з обов'язкового освітнього компонента «Інформаційно-комунікаційні технології за професійним спрямуванням» (на прикладі Ізмаїльського державного гуманітарного університету) здобувачам вищої освіти освітніх програм (наприклад, «Початкова освіта. Інклюзивна освіта в початковій школі», «Середня освіта: англійська мова і література», «Середня освіта: українська мова і література», «Середня освіта: образотворче мистецтво. Дизайн та декоративно-прикладне мистецтво в закладах освіти», «Середня освіта: трудове навчання та технології, інформатика», «Середня освіта: математика» тощо) пропонуються питання для

реалізації методу «перевернутий клас» (табл. 1). Здобувачі вищої освіти можуть проявити креативність не тільки у самій відповіді на питання, а й під час представлення відповіді. Адже, свої відповіді вони можуть подавати з використанням демонстрації програмного середовища, мультимедійних презентацій (маленьких презентацій із 2-3 слайдів) чи відеороликів (фрагментів відеороликів), у яких буде відповідь на питання тощо.

Таблиця 1. Використання методу «перевернутий клас»

Назва лабораторного заняття	Приклад питання для реалізації методу «перевернутий клас»
Лабораторне заняття №1. «Оформлення текстових документів у WPS Writer»	○ Як створити розділи у текстовому документі WPS Writer? ○ Для чого необхідні розділи у текстових документах?
Лабораторне заняття №2. «Розробка таблиць та діаграм у текстових документах WPS Writer»	○ Як додати зображення електронної таблиці (іконку файлу Excel) у текстовий документ WPS Writer? При появі цього зображення (іконки) стає можливим відкриття електронної таблиці в табличному процесорі»
Лабораторне заняття №3. «Додавання різноманітних об'єктів у WPS Writer»	○ Як додати коментар у текстовий документ WPS Writer? ○ Для чого можна використовувати коментарі у текстових документах? ○ Як додати гіперпосилання у межах текстовому документа? (наприклад, Ви створюєте гіперпосилання на першій сторінці, при виборі цього гіперпосилання можна потрапити на передостанню сторінку)
Лабораторне заняття №4. «Оформлення таблиць у WPS Spreadsheet»	○ Як додати іконку зображення графічного файлу? Для чого це необхідно робити? ○ Як можна застосувати фонове зображення в електронній таблиці?
Лабораторне заняття №5. «Виконання обчислень у таблицях WPS Spreadsheet»	○ Які функції є для Вас цікавими або новими? Дослідить ці функції. Які приклади їх використання Ви можете навести?

Лабораторне заняття №6. «Сортування та фільтрація даних. Створення діаграм у WPS Spreadsheet»	○ Як виконати фільтрацію даних за кольором в електронній таблиці WPS Spreadsheet?
Лабораторне заняття №7. «Проектування тематичної презентації у WPS Presentation»	○ Як додати дату на слайди презентації у WPS Presentation? ○ Як додати нумерацію слайдів у WPS Presentation? Для чого вона потрібна?
Лабораторне заняття №8. «Розробка анімацій у редакторі презентацій WPS Presentation»	○ Як зберегти окремий слайд презентації як окремий текстовий документ, тобто як виконати конвертацію слайду презентації у текстовий документ WPS Writer?
Лабораторне заняття №9. «Опрацювання текстових документів у Google Docs»	○ Які існують шаблони у текстовому документі Google Docs? Як можна їх використовувати?
Лабораторне заняття №10. «Оформлення текстових документів із вбудовуванням об'єктів у Google Docs»	○ Як створити виноску у текстовому документі Google Docs? ○ Що таке «водяний знак» у Google Docs? Як його використовувати у текстових документах? ○ Як дізнатися кількість слів (слів, символів, знаків без пробілів) у текстовому документі Google Docs?
Лабораторне заняття №11. «Підготовка електронних таблиць із використанням обчислень і діаграм у Google Sheets»	○ Як закріпити перший рядок в електронній таблиці Google Sheets? ○ Як приховати аркуш електронної таблиці у Google Sheets? У яких випадках необхідно приховувати аркуші електронної таблиці? ○ Як додати коментар в електронну таблицю Google Sheets? Як можна використовувати коментарі в електронних таблицях?
Лабораторне заняття №12. «Проектування мультимедійної презентації у Google Slides»	○ Як додати нумерацію слайдів мультимедійної презентації у Google Slides? ○ Як приховати слайд мультимедійної презентації у Google Slides?

	○ Як можна імпортувати слайди до мультимедійної презентації у Google Sheets?
Лабораторне заняття №13. «Використання інструментів штучного інтелекту»	○ Які технології штучного інтелекту можна застосувати для вирішення професійних завдань за Вашою освітньою програмою?
Лабораторне заняття №14. «Застосування AI-технологій у практичній діяльності»	○ Якою буде освіта у світі та Україні через певний проміжок часу (2-5 років), якщо технології штучного інтелекту будуть активно використовуватися?

Проявити творчість здобувачі вищої освіти можуть під час виконання завдань створення мультимедійних презентацій, проєктів, дослідження технологій штучного інтелекту тощо. Наприклад, на лабораторному занятті №13 «Використання інструментів штучного інтелекту» пропонуються такі завдання:

Завдання «Дослідження технологій штучного інтелекту»

1. Дослідити які існують технології штучного інтелекту для роботи з текстовою, графічною, аудіо, відео інформацією.

2. За результатами пошуку створіть порівняльну таблицю можливостей технологій штучного інтелекту із прикладами інструментів у WPS Spreadsheet.

Завдання «Написання есе з використанням ChatGPT»

1. Застосуйте ChatGPT для написання есе (200-300 слів) з теми «Як можна використовувати технології штучного інтелекту у майбутній професійній діяльності?».

2. Перевірте результати. Зробіть висновок про якість написання есе.

3. Скопіюйте написане есе та надайте запит написати короткий виклад есе ChatGPT. Зробіть висновок про отримані результати.

Завдання «Створення презентації з використанням технологій штучного інтелекту»

1. Створіть презентацію відповідно до освітньої програми з використанням технологій штучного інтелекту, наприклад, Gamma App.

2. Відредагуйте презентацію, додаючи нові слайди або зміни в існуючі слайди.

3. Зробіть висновки про результати створення презентації технологією штучного інтелекту.

4. Збережіть презентацію із розширеннями .dps, .pptx.

Отже, формування креативності є необхідним під час підготовки майбутніх учителів. Адже, саме сформована креативність є запорукою успішної майбутньої кар'єри. Перспективи подальших наукових розробок убачаємо у продовженні вивчення питання формування креативності у здобувачів вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Боковець О.І. Соціально-психологічні умови розвитку інноваційного потенціалу студентів закладу вищої технічної освіти : дис. ... д-ра філософії : 053 – психологія / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ, 2021. 294 с.
2. Бондар Ю.В. Формування творчих умінь в учнів початкової школи з використанням інтерактивних технологій : дис. ... наук. ступеня д-ра філософії : 01 : 013 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2022. 542 с.
3. Дідик Н.М., Руденок А.І., Логвіна О.А. Креативність у професійному становленні: розвиток та підтримка творчих потенціалів майбутніх фахівців. *Слобожанський науковий вісник. Серія : Психологія*. №1(2024). 2024. С. 38-42. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/psy/article/view/311>
4. Дущенко О.С. Формування готовності майбутнього вчителя інформатики до застосування інтернет-технологій у професійній діяльності : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. Одеса, 2019. 296 с.
5. Психологія творчості : навчальний посібник / М.О. Сова, С.О. Деніжна, І.О. Петухова. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 392 с.
6. Яланська С.П. Психологія творчості : навч. посіб. 2-е вид. випр., допов. Полтава : Видавництво «Сімон», 2018. 182 с.

ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ ТВОРЧОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З БІОМЕДИЧНОЇ ІНЖАНЕРІЇ

Однією з головних задач підготовки здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Біомедична інженерія» є забезпечення переведення науки в реальне застосування на практиці в клініках, що вимагає узгодження міждисциплінарного співробітництва, яке об'єднує навчальні дисципліни в робочі програми для сприяння обміну знаннями, досвідом та навичками з практикуючими лікарями. У контексті даного процесу трансформаційного переходу від набуття канонічних знань до їх застосування на практиці при високоентропійному різноманітті життя, лежить феномен креативності, що визначається як кластер навичок, необхідних для створення ідей, які є одночасно оригінальними та цінними [1].

Креативність, як правило, визнається об'ємом набутих знань і навичок під час підготовки, яка потребує цілісного підходу, вдосконалення та зосередженого аналізу, проте, навіть визначення креативності ускладнене, не кажучи про неможливість його кількісного оцінювання [2]. Однак, незважаючи на вказане, креативність є необхідною навичкою для здобувачів і, при плануванні майбутніх

ДОННИКОВА Ірина Анатоліївна Креативність в контексті людинотворчої місії освіти	119
ДРАЗІНА Євдокія Володимирівна Розвиток креативності у технологічних інноваціях сфери фізичної культури та спорту	122
ДУ Цзіні Практика та дослідження розвитку творчості в образотворчому мистецтві	125
ДУБОВИЙ Захар Сулейманович Розвиток креативності через сучасні вокальні техніки: експериментальний підхід	130
ДУЩЕНКО Ольга Сергіївна Розвиток креативності як необхідна умова підготовки майбутніх учителів	134
ДЬОМІНА Тетяна Олександрівна Формування наукової творчості у здобувачів вищої освіти з біомедичної інженерії	139
ДЯЧОК Дмитро Олександрович Креативність при викладанні сучасних інформаційних технологій	143
ZAKALYK Halyna Creative Methods And Creative Approaches In The Practical Activities Of Medical Students	146
ЗДІР Дарина Русланівна STEM-проекти як засіб розвитку креативності у молодших школярів	151
ЗЕНЧЕНКО Тетяна Федорівна Комунікативна компетентність — основа конструктивної комунікації: інноваційний вимір	154
ЗОЗУЛЯК-СЛУЧИК Роксоляна Васиївна Розвиток креативності майбутніх фахівців соціальної сфери в освітньому процесі ЗВО	156
ЗОРОЧКІНА Тетяна Сергіївна Роль STEM-освіти у розвитку креативності й інноваційного мислення здобувачів освіти	160
ІВАНОВА Олена Сергіївна Психологічні механізми розвитку креативності як ресурсу інноваційної діяльності	163
ІВЛІЄВА Ольга Михайлівна Реалізація креативного підходу при підготовці вчителів математики	168
ІГНАТЕНКО Сузанна Олександрівна Креативність вчителя фізичної культури у проведенні рухливих ігор	172
ІЛАСОВ Олександр Олександрович Використання ігрових методик для розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти	175
ІНОЗЕМЦЕВ Сергій Анатолійович Інтеграція екологічного виховання у позашкільну освіту: ефективні методи та підходи	179
КАМЕНЧУК Тетяна Олегівна Розвиток креативного мислення на уроках безпеки життєдіяльності	181
КАРПОВА Ірина Гораційвна Теоретичні основи творчості у креативному розвитку особистості засобами соціально-виховній діяльності	184
КАСЯРУМ Сергей Олегович Розвиток креативності здобувачів вищої освіти у процесі навчання фізико-математичних дисциплін	189